

Doc dr. sc. Adriana V. Padovan

Jadranski zavod Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

VAĐENJE I UKLANJANJE PODRTINA I PODSTANDARDNIH BRODOVA U OKVIRU NAJNOVIJIH IZMJENA POMORSKOG ZAKONIKA

OKRUGLI STOL
IZMJENE I DOPUNE POMORSKOG ZAKONIKA IZ 2019.
OSVRT NA NEKA NOVA RJEŠENJA
Rijeka, 17. svibnja 2019.

UVOD

- izmjene i dopune zakonskih odredbi o vađenju i uklanjanju p/ps (PZ, glava VI, dio VIII) te o uklanjanju podstandardnih brodova (PZ, čl. 171) prema noveli PZ 2019.
- unapređenje postojećeg teksta zakona temeljeno na iskustvu primjene ovih pravnih instituta u praksi tijekom 4 godine, tj. od novele PZ-a 2013.
- usuglašavanje teksta PZ-a s Nairobi konvencijom o uklanjanju podrtina iz 2007.

POLJE PRIMJENE ODREDABA O VAĐENJU I UKLANJANJU P/PS

Razlikovanje pomorskopravnih instituta:

- Vađenje p/ps (PZ, čl. 84o.ć – 84o.i) – dobrovoljno (privatni interes)
- Uklanjanje p/ps (PZ, čl. 84o.j – 84o.z) – obvezno (javni interes)
- Uklanjanje podstandardnog broda (PZ, čl. 171.) – obvezno (javni interes)
- Uklanjanje: svaki oblik sprečavanja, ublažavanja, otklanjanja opasnosti, uključujući i prodaju na javnoj dražbi.

Razlikovanje pojmova:

- Podrtina (pomorska podrtina, pomorska nesreća), potonula stvar, podstandardni brod (inspekcijski nadzor), napušteno plovilo?
- Polje primjene **PZ 2013**: TM, UMV, EKP, ZERP
- **PZ 2019** proširuje polje primjene odredaba o vađenju i uklanjanju na kopneni dio pomorskog dobra te odredaba o vađenju na napuštene pomorske objekte na kopnenom dijelu pomorskog dobra.

Napuštena podrtina/potonula stvar

- Brisana je odredba o stjecanju vlasništva nad podrtinom/potonulom stvari od strane države protekom roka od 2 godine (PZ čl. 840.č)
- Djeluje demotivirajuće za vlasnike koji nisu zainteresirani vaditi podrtinu/potonulu stvar
- Za državu predstavlja rizik odgovornosti
- Odredbe o fakultativnom vađenju predviđaju adekvatne rokove i pravila za postupanje s tzv. „napuštenim“ stvarima – mehanizam koji omogućuje javnim tijelima odnosno poštenim nalaznicima da poduzmu vađenje kad se zbog proteka zakonskih rokova stvar smatra napuštenom, čak i ako ona ne predstavlja opasnost za morski okoliš, povezane interese ili sigurnost plovidbe

Prelazak P/PS u vlasništvo RH ili P.N.

- Ako nakon dobrovoljnog vađenja od strane javne vlasti stvar po zakonu prijeđe u vlasništvo RH, tako stečena imovina RH povjerava se na upravljanje i raspolaganje Ministarstvu, koje ju može prodati na javnoj dražbi
- Poštteni nalaznik ne može odbiti vlasništvo ako poduzme vađenje i proteknu svi zakonski rokovi te se vlasnik ne pojavi ili se odrekne svoje P/PS
- PZ 2019, čl. 840.f

STATUS POŠTENOG NALAZNIKA I ANALOGNA PRIMJENA ODREDBA O VAĐENJU NA NAPUŠTENA PLOVILA

- Pošteni nalaznik jest osoba koja je pronašla podrtinu ili potonulu stvar koja je napuštena, ili izgubljena, ili joj je vlasnik nepoznat, ili je ovlaštena osoba ne namjerava vaditi, te je pronalazak prijavila i **poduzela vađenje ... Poštenim nalaznikom može biti i tijelo koje upravlja pomorskim dobrom na čijem području se nalazi podrtina ili potonula stvar. (PZ, čl. 840.a).**
- Vađenje podrazumijeva podizanje podrtine, odnosno potonule stvari na površinu te druge mjere vađenja stvari iz mora.
- **odredbe PZ-a koje se odnose na vađenje, na odgovarajući način se primjenjuju i na postupanje s pomorskim objektima ostavljenim na kopnenom dijelu pomorskog dobra (PZ, čl. 840.b)**

Postupak vađenja

- Opća obveza obavještanja l.k. o P/PS
- L.k. utvrđuje postojanje opasnosti, nalog o obveznom uklanjanju (nema vađenja)
- Ako nema naloga o uklanjanju – p.n. može pokrenuti postupak vađenja podnošenjem zahtjeva l.k.
- L.k. odobrava vađenje (ako su ispunjeni zakonski uvjeti)
- MMPI objavljuje oglas kojim poziva vlasnika da preuzme P/PS u roku 15 dana
- P.n. – obveza čuvanja stvari do okončanja postupka
- A.** Vlasnik se javi u roku 15 dana
  - Predaje mu se P/PS
  - Vlasnik plaća sve troškove, pristojbe, nalazninu ili se odrekne stvari
- B.** Vlasnik se ne javi i ne dokaže svoje pravo ili se odrekne stvari
  - P/PS postaje vlasništvo p.n.
  - **P.n. ne može odbiti vlasništvo**

Obvezno uklanjanje i WRC 2007

- U odnosu na opasne podrtine/potonule stvari PZ 2013 uveo je odredbe o obveznom uklanjanju koje je trebalo uskladiti s Nairobi konvencijom o uklanjanju podrtina iz 2007. (WRC):
  - sustav svjedodžbe obveznog osiguranja za plovne i plutajuće objekte, uključujući i brodove u gradnji od 300 t i više (PZ, čl. 84o.p i čl. 62)
  - pitanje zastarnih rokova za naknadu troškova uklanjanja (PZ, čl. 84o.z)
- *RH je pristupila WRC-u uz deklaraciju da će ju primjenjivati na državnom području, uključujući i teritorijalno more; u primjeni u RH od 11.10.2017.*

OBVEZNO UKLANJANJE PODSTANDARDNOG BRODA

- PSB se identificira u postupku inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe i zaštite morskog okoliša (nadzor države luke);
- Nalaže se uklanjanje takvog broda (opasnost);
- Pravo države da intervenira – l.k. može naložiti tijelu koje upravlja lukom da ukloni ili može sama ukloniti brod (vlasnik ne postupa po nalogu, neposredna opasnost);
- Uklanjanje može značiti i prodaju broda na javnoj dražbi;
- Država / tijelo koje je poduzelo uklanjanje ima zakonsko založno pravo i pravo retencije na uklonjenom brodu radi osiguranja potraživanja troškova uklanjanja;
- Odredbe o obavještanju/dostavi javnom objavom, rokovima, razdiobi kupovnine, sudskom depozitu viška kupovnine;
- Pravilnik o javnoj dražbi

NADLEŽNOST ZA OBVEZNO UKLANJANJE P/PS/PSB

- Kad utvrdi opasnost, I.k. izdaje nalog vlasniku o obveznom uklanjanju P/PS u određenom roku
- A.** Vlasnik postupi po nalogu, može angažirati izvođača
- I.k. može intervenirati u mjeri u kojoj treba osigurati učinkovito i sigurno vađenje i zaštitu okoliša
- B.** Vlasnik ne postupi po nalogu
- I.k. izdaje nalog ovlaštenom tijelu da ukloni P/PS na trošak i rizik vlasnika
- Moguće je i uklanjanje prodajom na javnoj dražbi
- C.** Ozbiljna opasnost, hitno uklanjanje
- I.k. izdaje nalog ovlaštenom tijelu da hitno ukloni

Ovlašteno tijelo?

- na području luke to je tijelo koje upravlja lukom,
- izvan lučkog područja to je Plovput

FINANCIRANJE OBVEZNOG UKLANJANJA

- Objektivna odgovornost vlasnika za troškove uklanjanja
- Obvezno osiguranje odgovornosti za brodove 300 BRT i više
- Ako tijelo koje upravlja lukom uklanja po nalogu I.k. ono mora osigurati sredstva
- Ako Plovput uklanja – financira se iz državnog proračuna
- Zakonsko založno pravo i pravo retencije na uklonjenoj P/PS/PSB – namirenje u ovršnom postupku ili prodajom na javnoj dražbi
- Pravilnik o javnoj dražbi

ZAKLJUČCI

1. Proširenje polja primjene odredbi o vađenju i uklanjanju p/ps

- Polje primjene sada obuhvaća podrtine, potonule stvari i napuštene pomorske objekte koji se nalaze na kopnenom dijelu pomorskog dobra
- Odredbe o dobrovoljnom vađenju na odgovarajući način se primjenjuju i na postupanje s napuštenim pomorskim objektima na obali

ZAKLJUČCI

2. Pošteni nalaznik

- može biti i **tjelo koje upravlja pomorskim dobrom odnosno lukom** u odnosu na podrtine/potonule stvari/napuštene pomorske objekte na svojem području nadležnosti
- može pokrenuti postupak vađenja, poduzeti ga i steći vlasništvo nad tom stvari, čime se efikasnije rješava problem napuštenih plovila na području luka i pomorskog dobra

ZAKLJUČCI

3. Usklađivanje odredbi o obveznom uklanjanju podrtina s WRC-om

- Sustav svjedodžbe obveznog osiguranja
- Zastarni rokovi

ZAKLJUČCI

4. Pitanje nadležnosti i financiranja obveznog uklanjanja

- operativni dio postupanja s podrtinama prebacuje se s lučkih kapetanija na tijela koja upravljaju lukama/pomorskim dobrom odnosno na Plovput
- pitanje javne dražbe, založnih prava, retencije te rangiranja vjerovnika u postupku ovrhe i osiguranja
- ovlasti za uklanjanje (kad to ne učini ovlaštena osoba) te pripadajuća vjerovnička prava trebalo je prebaciti s države na odgovarajuća nadležna tijela/osobe